

Ensamma hemma

En liten pojkes starka vilja att själv välja barnvakt, den han tycker bäst om, är drivkraften i filmen. Hans finurliga "plan" lyckas till en början men får en oväntad och dramatisk vändning. Filmerna lämpar sig även väl för lite äldre barn eftersom den på ett enkelt och tydligt sätt åskådliggör filmens berättarmedel. Den korta speltiden gör den hanterlig i en kort lektion i film dramaturgi, i att "läsa" den rörliga bildens språk.

Rekommenderad för förskolan – åk 2

En filmhandledning av
Kerstin Virta & Andreas
Hoffsten

Ensamma hemma är till sitt innehåll ett litet stycke vardagsdramatik, så som ett barn kan uppleva det. Filmen är därtill en enkel lektion i film dramaturgi. Med olika trix och knep skapas spänning, och en medvetet placerad kamera berättar mycket för oss om hur personerna känner sig.

En film på 20 minuter är lätt att använda på en lektion. Se hela filmen och diskutera handlingen. Se filmen en gång till och studera olika berättarkomponenter. Studera kameravinklarna och varför inte prova själv.

Filmens handling

Det är nutid och vi befinner oss i ett välmående danskt villaområde. Det är folktomt, föräldrarna är på jobbet, mitt uppe i sina karriärer. Oliver, cirka 6 år, leker cowboy och säger "händerna upp och byxorna ner" till sin lillasyster Louisa, 2 år. Barnvakten, fru Brus, är lagom road och hyssjar åt Oliver att vara tyst och leka någon annanstans.

Vid staketet mot gatan träffar Oliver Josephine, en tonårsflicka som också brukar sitta barnvakt åt familjen. Oliver säger åt henne att komma dagen därpå klockan 9 för att sitta barnvakt. Josephine är lite tveksam men lovar att komma. Hon ger Oliver ett rött godishjärta. Det märks att Oliver är lite förälskad i Josephine.

Men mamma har bestämt med fru

Oliver är nog lite förälskad i barnvakten Josephine.

Brus att sitta barnvakt. Då Oliver dagen därpå ser fru Brus komma nere på gatan, håller han saft över Louisa så hon börjar gråta och mamma får gå upp till badrummet och tvätta och trösta Louisa. På så sätt lyckas Oliver avspisa fru Brus genom att säga att mamma är sjuk och ligger till sängs. Mamma, som är en stressad kvinna i karriären, går iväg innan hon tror att fru Brus skall komma och lämnar de små barnen ensamma hemma. Samtidigt som Oliver gläds vid tanken på att Josephine snart skall komma, ty sådan är ju hans plan, möter mamma Josephine utanför huset och säger till henne att fru Brus snart skall komma så Josephine behöver inte gå in till barnen.

Oliver kramar sitt röda godishjärta och längtar efter Josephine. Han går ut i trädgården för att titta efter henne. Då märker han att han läst sig ute! Och inne i huset hör han Louisa gråta. Han försöker få kontakt med Louisa genom att resa en stege mot fönstret – som går sönder – och få henne att komma och haspa upp fönstret. Men Louisa är för liten och förstår inte. Och när telefonen ringer svarar hon i sin leksakstelefon. Oj oj, Oliver börjar bli lite rädd och musiken på ljudbandet understryker det alltmer spända i situationen. Vad skall man göra? "Det är inget kul längre", säger Oliver oroligt.

Han får sen kontakt med Louisa genom brevlådan och lyckas få

henne att ta mammans reservnycklar i kappfickan och efter diverse abrovinklar kan Louisa ge Oliver nycklarna varpå han läser upp och går in. Louisa somnar trött med napp i mun och Oliver kan andas ut. Han klarade det.

Då kommer Josephine som annat oråd då hon mötte fru Brus ute på stan. Josephine läser sagor för Oliver som ligger i hennes knä och hon ger honom ett nytt rött godishjärta.

Filmens dramaturgi

Förutom att vara en spännande actionfilm om en liten kille och hans relation till olika vuxna och vad ansvar vill säga, så lämpar sig *Ensamma hemma* alldeles utmärkt att tillsammans med små barn diskutera den rörliga bildens språk och filmens berättarkonventioner. Med vilka medel arbetar även en kort liten film som *Ensamma hemma* för att vi skall bli engagerade av historien samt förstå historiens förlopp och de olika rollernas karaktär och eventuella utveckling?

Anslag

Filmens danska ursprungstitel *Händerna opp* rymmer en vilja att ta kontrollen över en situation, och det är precis vad huvudpersonen Oliver vill. Han vill nämligen själv välja barnvakt åt sig och sin lillasyster Louisa. Mamma litat dock mer på fru Brus än tonårsflickan Josephine. Detta är filmens intressekonflikt.

Naturligtvis vet vi på förhand att det inte kommer att gå bra när Oliver försöker ordna barnvaksfrågan själv. Vår så kallade förhandsinställning skapar automatiskt spänning åt berättelsen. Troligen tänker vi:

– Hur ska det gå? och väntar med spänning på att se hur Oliver kommer att lösa de problem som helt givet uppstår.

Fördjupning

– Du kan passa oss i morgon. Det har mamma sagt, avtalar Oliver med Josephine. Men mamma har redan bestämt med fru Brus. Med stor skicklighet och under stark tidspress lyckas Oliver lura mamma och manövrera bort den förskräckliga fru Brus. Men något går fel och plötsligt står han ensam utanför en låst dörr med lillasyster alldeles ensam inne i huset.

Men det var tredje gången som vi såg dörren gå i lås, så vi var förvarnade.

Upptrappning

Hur ska Oliver klara detta? Louisa, två år, är inte till någon hjälp. Hon tar det som en rolig lek, svarar i sin leksakstelefon när det ringer, är för liten för att öppna fönstret och lägger dörrnyckeln i soppåsen. I det här absoluta underläget är vår ”hjalte” nära att ge upp. Filmen har nått sin klimax, värre kan det inte bli.

Upplösning

I ett sista försök lyckas Oliver få tag på nyckeln och kan ta sig in i huset igen. Han tar hand om Louisa och får senare även hjälp av Josephine att städa upp. Visst förstod vi att det skulle sluta lyckligt, men inte riktigt på vilket sätt.

Avtoning

Nu kan vi andas ut och slappna av i soffan precis som Oliver i slutscenen när han ligger i knät hos Josephine, omgiven av ett rött lyckoljus. Slutet gott, allting gott.

Förslag på efterarbete

Ensamma hemma är en dramatisk och spännande film för de riktigt små.

★ Blev någon rädd? Prata om filmens handling, lyft fram spännande och roliga scener. Beskriv personerna. Rita och måla bilder till de scener som är viktiga. Lägg dem i rätt ordning och återberätta på så sätt filmens handling.

★ Beskriv eller rita och måla en scen

Oliver tar emot fru Brus.

där Oliver möter fru Brus. Gör likadant med ett möte mellan Oliver och Josephine. Jämför..

★ Rita och prata om filmens symboler såsom godishjärtat, fru Brusens päls, dörren och vad dessa står för.

★ Diskutera hur en bra barnvakt är ur föräldrars respektive ur barns perspektiv. Ta fram barnens egna erfarenheter av barnvakter.

★ Diskutera situationerna: Att bli ensam. Att bli uteläst. Vilket är värst?

★ Hur berättar bilderna att Oliver känner sig stor eller liten? Titta på exempel ur filmen och hur kameran är placerad; högt eller lågt. När fru Brus tittar på Oliver är kameran placerad högt. Vi ser honom ur fågelperspektiv. Oliver ser henne nerifrån sitt godperspektiv. Vid ett annat tillfälle känner sig Oliver stor, när är det?

Filmknep

Vilka trick använder sig en filmskapare av för att ladda scener som behöver mer spänning? Vilka överenskommelser görs med publiken, t ex via parallellklippning, för att vi skall förstå vad som snart kommer att hända? Även små barn är vana vid att konsumera bilder, hur väl förstår de den rörliga bildens berättarkonventioner?

Kamerans placering
Högt, lågt, nära eller långt bort förtydligar och förstärker relationer och känslor.

Inplantering av ett föremål
Dörren ges tidigt en betydelse. Alltså kommer något speciellt att hända med dörren längre fram i filmen.

Upprepningar
Tre gånger går dörren i lås. Sagans tretal gäller även här.

Parallellklippning
Oliver försöker avleda mammans upp-

märksamhet – samtidigt som vi i snabba klipp ser fru Brus stiga av bussen och gå mot huset.

Tidspress

Oliver måste hinna lura bort fru Brus. Tidspress ökar spänningen och driver upp tempot på handlingen.

Hinder

När Oliver behöver Louisas hjälp tar hon det för en lek, vilket förstärker utanförskapet, att inte kunna påverka.

Symboler

Exempel på symboler är dörren, nyckeln, pistolen, Oliver's cowboykläder, det röda hjärtat, speldosan, det stora tegelhuset, pälsen. Vad symboliserar dessa olika ting?

Musik

Västernmusik hör i bakgrunden för att passa in i cowboyleken. Rytmen ökar eller minskar ”pulsen” i spännande scener. Speldosans fina melodi skapar en känsla av trygghet.

Ljudeffekter

Fru Brusens hotfullt trippande steg. Förstärkta ljud av en dörr som går i lås, av en fönsterruta som går sönder.

Ljussättningen

Röd ljussättning i slutscenen, vad annars?

Ensamma hemma finns att hyra både som 35 mm kopia och som institutionell video hos Svenska Filminstitutet.

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Danmark 1997

Manus & regi: Morten Henriksen

Foto: Jan Weincke

Klippning: Sanne Pren

Musik: Pierre Dørge, Irene Becker

Svensk dialogregi: Catti Edfelt

I ROLLERNA

Oliver – Oliver Mickel Renart

Louisa – Louisa Marie Post

Fru Brus – Lilly Weiding

Mamma – Tammi Øst

Josephine – Josephine Nørring

TEKNISKA UPPGIFTER

Originaltitel: Hænderna opp

Längd: 23 minuter

Format: Vidfilm 1:1,66

Ljud: Mono

Svensk premiär: 30 mars 1998

DISTRIBUTION

Svenska Filminstitutet, Box 27 126, 102 52 Stockholm Tel. 08-665 11 00, fax 08-661 18 20. Både 35mm samt vhs.